

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
לרפואת חיים שמואל בן סימה
לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

זריקת דם קרבן כשהבשר

והאימורים אבדו או נשרפו

< דעת רבי אליעזר.

כל הזבחים שבתורה, אף אם קודם זריקת דמם,
אבדו או נשרפו, עד שלא נשאר מהם כלום חוץ
מהדם, מאחר שהדם קיים, זורקים את הדם.

< דעת רבי יהושע.

כל הזבחים שבתורה, אם קודם זריקת דמם,
אבדו או נשרפו או נטמאו, עד שלא נשאר מהם
כזית טהור מאחד ממיני האכילות שבהם, שוב
אין זורקים את הדם. [ואין הציץ מרצה על
האכילות, להחשיב בשר טמא כבשר טהור], ורק
אם נשאר מהם כזית מהבשר [=אכילת אדם] או
מהאימורים [=אכילת מזבח] זורקים את דמם.

ולכן:

- בעולה, מאחר שכולה אכילת מזבח [כי כולה
כליל], אפילו נשאר ממנה כחצי זית
מהאימורים, וכחצי זית מהבשר, הם מצטרפים,
כי כולם שווים, שהם כליל לאכילת מזבח,
וזורקים את דמה.

- אבל בשאר זבחים, שיש בהם אכילת מזבח
ואכילת אדם, צריך שישאר מהם כזית שלם
מאכילת מזבח, [כלומר מהאימורים], או כזית
שלם מאכילת אדם, [כלומר מהבשר], ואם נשאר
בהם כחצי זית מהאימורים, וכחצי זית מהבשר,
אינם מצטרפים, ואין זורקים את דמם.

- ובכל הזבחים, דווקא כשנותר כזית אכילה
מגופם, זורקים עליהם את הדם, אבל אם נותר
כזית רק ממנחת הנסכים הבאה עימהם, אין
הדבר נחשב כאילו נותר מהם עצמם כזית, ואין
זורקים עליהם את הדם.

**הקטרת הקומץ כשאבדו או חסרו שיירי
המנחה בין הקמיצה להקטרה**

< דעת רבי אליעזר.

מאחר שנקמצה המנחה, מקטירים את הקומץ,
ואפילו אם קודם הקטרת הקומץ, כבר אבדו
השיירים לגמרי, ולא נשאר מהם כלום. [כדין
האמור בקרבנות, שזורקים עליהם את הדם,
אפילו אם אבד כל שאר הקרבן].

< דעת רבי יהושע.

אם אבדו או נשרפו או נטמאו השיירים לגמרי,
אין מקטירים את הקומץ. [כדין האמור
בקרבנות שאם לא נשתייר מהאכילות שבהם
כזית טהור אין זורקים עליהם את הדם].

אולם אם לא אבדו השיירים לגמרי, אלא רק
חסרו מהם, ועדיין נשאר מהם כזית, לדברי רב
בזה אמר רבי יהושע שמקטירים את הקומץ.

מניין שכזית בשר או כזית חלב מועילים

לזריקת הדם [לדעת רבי יהושע]

א. כזית בשר [=אכילת אדם].

נאמר, "וְעֲשִׂיתָ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם", ללמד,
שהדם והבשר תלויים זה בזה, ואם [לא נזרק
הדם, אין הבשר מותר, וכמו כן אם] אין בשר
שהדם יתירו בזריקה, כגון שאבד הבשר, אין
זורקים את הדם, [אלא אם כן יש דבר אחר
שזריקת הדם מתירה אותו כמו את הבשר כגון
אם נותרו האימורים כמבואר להלן].

ב. כזית אימורים [=אכילת מזבח].

נאמר "וְזָרַק הַפֶּהוּן אֶת הַדָּם עַל מִזְבֵּחַ ה' פְּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֶלֶב לְרִיחַ נִיחַח לַה'",
ללמד, שזורקים את הדם גם לצורך הקטרת חלב
לריח ניחוח, ומכאן, שאף כשנותרו כזית מן
האימורים, זורקים את הדם להתירם.

והטעם שנאמר גם "וְהִקְטִיר הַחֶלֶב", וגם "לְרִיחַ

ניחח לה", ללמד, שבין אם נשאר כזת מהחלב עצמו, ובין אם נשאר כזית משאר האימורים שהם מגוף הקרבן, שהם מוקטרים לריח ניחוח לה', [כגון יותרת הכבד ושתי כליות], זורקים את הדם.

זריקת דם הקרבנות ביד שמאל

לדעת חכמים – בכל הקרבנות, אין עבודת הזריקה כשרה אלא ביד ימין, כי בכל הקרבנות נאמר בזריקה לשון "כהונה", ולדעתם, כל מקום שנאמר בו לשון "כהונה", צריך שתהא העבודה ביד ימין.

ולדעת רבי שמעון – מתן דם החטאת אינו כשר אלא ביד ימין, כי נאמר בו גם לשון "אצבע" וגם לשון "כהונה", ולדעתו, רק במקום שנאמר "אצבע", אין העבודה כשרה אלא ביד ימין, אבל בשאר קרבנות, שזריקת דמם היא מהכלי, ולא נאמר בהם לשון "אצבע", אף על פי שנאמר בהם לשון "כהונה", עבודת הזריקה כשרה גם ביד שמאל.

הקטרת הקומץ בלא לקדשו בכלי שרת

כבר נתבאר בתחילת המסכת, שאחרי שהכהן קומץ מהמנחה שבכלי שרת, הוא נותן את הקומץ לכלי שרת אחר לקדשו, ומעלה אותו למזבח בכלי זה להקטירו.

אכן זו דעת חכמים, אבל רבי שמעון חולק על כך, ואומר, שהקומץ כשר להקטרה גם אם לא נתקדש בכלי שרת אחר הקמיצה.

ונחלקו אמוראים בביאור דברי רבי שמעון:

לדברי רבי ינאי – דעת רבי שמעון, שלא נאמר מעולם דין קידוש קומץ בפני עצמו בכלי שרת, ומאחר שנתקדשה המנחה תחילה בכלי שרת, וקמצה מתוך הכלי הזה, מעתה מעלה את הקומץ להקטרה אף באבנטו או בכלי חרס [או בשמאל].

ולדברי רב יהודה בריה דרבי חייא – דעת רבי שמעון, שיש חילוק בין מקטיר קומץ בימינו,

לבין מקטיר קומץ בשמאלו, שכן לדעת רבי שמעון, נאמר בעניין המנחות, "לא תאפה חמץ חלקם

נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא פחטאת וקאשם",

להקיש את המנחה לחטאת ולאשם, וללמד,

שפעמים דינן כחטאת, שעבודתה ביד ולא בכלי,

[שכן מזים את דמה למזבח באצבע ימין], ופעמים

דינן כאשם שעבודתו בכלי, [שכן זורקים את דמו

למזבח ישירות מהכלי], כשבא להקטיר את הקומץ

בימין, כעבודת החטאת שהיא בימין, אין צריך

כלי שרת לקדש בו את הקומץ, ומקטיר בלא כלי,

כשם שמתן דם החטאת בלא כלי, אבל כשבא

להקטיר את הקומץ בשמאל, כעבודת אשם,

צריך לקדשו בכלי שרת, כשם שזריקת דם

האשם היא על ידי כלי.

ולדברי רב נחמן בר יצחק – דעת רבי שמעון,

שבכל אופן יש לקדש את הקומץ בכלי שרת, ולא

אמר רבי שמעון אלא שאחר שקידש את הקומץ

בכלי שרת, רשאי להוציאו מהכלי, ולתת אותו על

מזבח להקטירו בידו, אבל בלא לקדש את הקומץ

בכלי שרת כלל, אף לדעת רבי שמעון פסול.

[וחכמים אומרים שאף הנתינה על המזבח להקטרה

צריכה להיות בכלי שרת]. [ודברי רב נחמן נדחו

מברייתא, שמבואר בה, שלדעת רבי שמעון, אם

קמץ בימין, ומיד נתן את הקומץ לשמאל, לא

נפסלה המנחה בכך, אף שעדיין לא נתנה בכלי

שרת, ואם לדעת רבי שמעון יש לקדש את הקומץ

בכלי שרת, מאחר שלא נתקדש מתוך היד

הקומצת, הרי זה כדם שנשפך מצואר הבהמה

לריצפה, שנפסל, ואי אפשר לחזור לקבלו בכלי

שרת, ומתוך שרבי שמעון אינו פוסל זאת, משמע

שאינו מצריך כלל קידוש קומץ בכלי שרת].

הקטרת הקומץ לחצאים

לדעת רבי יהושע בן לוי – אין קומץ פחות

משיעור שני זיתים, ואין הקטרה פחותה

משיעור כזית, ולפיכך, הבא להקטיר קומץ

לחצאים, רשאי לחלקו לשנים, כך שבכל חצי יש

שיעור כזית, ומקטיר כל חצי בפני עצמו, אבל לא

יחלק את הקומץ לחלקים קטנים יותר, כי אז

יהיה כל חלק פחות משיעור כזית.

ולדעת רבי יוחנן – יש קומץ פחות משיעור שני

זיתים, ואם כן, כששנינו שניתן לחלק את הקומץ

להקטירו לחצאים, למדנו שניתן להקטיר בכל

פעם גם פחות משיעור כזית, ואם כן ניתן לחלק

את הקומץ גם ליותר משני חלקים, כגון לארבעה

חלקים, ולהקטיר כל חלק בפני עצמו, אף על פי

שאינו בו שיעור כזית.

מתירה את השיריים באכילה

אין שיירי המנחה מותרים לכהנים באכילה אלא לאחר הקטרת הקומץ ונחלקו חכמים מהו שיעור ההקטרה המתיר את השיריים.

< **לדעת רבי חנינא – משמשלה האש במקצת מהקומץ, הותרו השיריים לאכילת הכהנים.**

< **ולדעת רבי יוחנן – לא הותרו השיריים באכילה, אלא כשהוצת רוב הקומץ, שנאמר בהקרבת הקומץ, "וְהִקְטִיר", ולשון זה משמעותו שהוצת רובו, שכן מצינו לשון הקטרה בכתוב, "וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאֲרֶץ פְּקִיטֹר הַכֶּבֶּשֶׂן", וידוע שאין כבשן מעלה קיטור, אלא כשהוצת רובו.**

- **ולתירוץ הראשון בגמרא, מודה רבי יוחנן שרק לעניין היתר אכילה אין הקומץ נחשב מוקטר עד שיוצת רובו, אבל לעניין דין הקטרה עצמו הוא נחשב כמוקטר משמשלה האש במקצתו, ולכן אם הקטירו אותו סמוך לשקיעת החמה, ולא הספיק להיות מוקטר קודם השקיעה אלא מעט, ורק אחר השקיעה הוצת רובו, לא נפסל בכך כמי שהוקטר בלילה אלא כשר כמי שהוקטר ביום.**

- **ולתירוץ השני בגמרא, יתכן שאף לעניין ההקטרה דעת רבי יוחנן, שאינו כשר אלא אם כן הוצת רובו ביום.**

דברים שמעלים אותם למזבח כל הלילה

אין עבודת הקרבנות כשרה אלא ביום, שנאמר, "בְּיוֹם צִוְתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת קֶרְבָּנֵיהֶם", ובכלל זה דברים המעכבים את הכשר הקרבן, כזריקת דמו, והקטרת הקומץ, והלבונה, והקטורת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים הבאה בפני עצמה.

אולם הקטרת אברי העולה [שאינם מעכבים את הכשר הקרבן], כשרים כל הלילה, שנאמר, "צִו אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תִּזְרֹת הָעֹלָה הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוְקַד בּוֹ".

ומכל מקום, מתוך שנאמר הריבוי "תזרזרת העלה", למדנו שגם דברים שדרכם להיקרב ביום, מעלים אותם בלילה.

- וי"א שהכוונה לכך, שאם העלום למזבח ביום סמוך ללילה, קלטם המזבח, ומעתה אינם נפסלים, אף שגמר הקטרתם בלילה.

- וי"א שהכוונה לכך, שאם הקטירו ביום, ופקעו מעל גבי המזבח בלילה, מחזירים אותם שוב למזבח. ולדעה זו, דווקא שאר דברים שפקעו מהמזבח מחזירים אותם, אבל קטורת שפקעה מעל גבי המזבח [הפנימי], אין מחזירים אותה, שנאמר, "אֲשֶׁר תֹּאכַל [תעכל] הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ", ללמד, שדווקא עיכולי עולה שפקעו, מחזירים אותם, אבל עיכולי קטורת שפקעו, אין מחזירים אותם.

שלושה ספיקות בעניין הקטרה

[שכולם עלו בתיקון]

א. [ספקו של רבי אלעזר]. **קומץ שסידרו על המזבח, וסידר עליו את המערכה, כלומר שלא היה הקומץ על האש, אלא האש על הקומץ, האם דרך הקטרה בכך, או אין דרך הקטרה בכך.**

ב. [ספיקו של חזקיה]. **אברים שסידרם על המזבח, וסידר עליהם את המערכה, כלומר שלא היו האברים על האש אלא האש על האברים, האם מאחר שנאמר בהקטרה [כמה פעמים] שיהיו האברים "על העצים" צריך שיהיו האברים ממש על העצים ולא תחתיהם או מאחר שנאמר "אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ" [ממש כלומר תחת העצים], למדנו, שאפילו אם האברים על המזבח תחת העצים, הדבר כשר.**

ג. [ספיקו של רבי יצחק נפחא]. **אברים שסידרם על המזבח בצידי המערכה ליד העצים, לדעת האומרים שלעניין בזיכי לבונה של לחם הפנים, "על" האמור בכתוב, "וְנִתְּתָה עַל הַמַּעְרְכָה לְבֹנָה זָכָה", פירושו בסמוך למערכת, האם גם לעניין הקטרה, "על" האמור בכתוב "על העצים", פירושו בסמוך לעצים, ולכן גם בצד המערכה ההקטרה כשרה, או ש"על" האמור בכתוב "על העצים", לדברי הכל פירושו מעל, כמו "על" בכתוב "על המזבח".**